

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Solvitur argumentum ex autoritate D. Thomæ desumptum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

terminet voluntatem humanam, sed potius ab A
ea determinetur, quantum ad speciem actus, prius natura cognosci debet à Deo futura determinatio voluntatis humanæ ad speciem actus, quam cognoscatur tale decretum, ut determinatè influens in ejus actus. Ergo repugnat quòd Deus in tali decreto cognoscat futuram determinationem voluntatis nostræ, subindeq; actus nostros liberos, ut certò & infallibiliter futuros.

Confirmatur: In causa indifferenti ut indifferens est, non potest cognosci determinatus effectus, ut supra contra Molinam arguebamus: Ergo neque in decreto indifferenti actus nostri liberi, ut determinatè & infallibiliter futuri, à Deo predicti possunt: cum tale decretum non habeat infallibilem nexum cum aliquo actu determinato nostræ voluntatis, sed possit indifferenter cum ejus assensu vel dissensu componi. Quod ut magis declaratur, & manifestè conset solum decretum prædeterminans, quod in Deo admittunt Thomistæ, posse illi deservire ut medium in quo futura contingentia & libera certò cognoscatur; recolendum est id quod supra observavimus, nimirum, quòd ut aliquid habeat rationem medii ducentis in cognitionem alterius, dux requiruntur conditiones, nempe quòd habeat infallibilem cum eo connexionem, & illud prioritate saltè naturæ & causalitatis antecedat, illas verò conditiones soli decreto prædeterminanti convenire, manifestum est; nam decreto indifferenti utraq; conditio deest, cum illud non causet, sed expectet determinationem voluntatis humanæ, ut determinatè in ejus actus influat, & possit indifferenter cum ejus consensu & dissensu componi. Decretis autem supponentibus prævisionem nostri consensûs per scientiã mediã, quæ à Recentioribus, benigna & temperata appellatur, deficit saltem secunda conditio; cum enim supponant prævisionem futuri consensûs & determinationis voluntatis humanæ, illam non causant, nec per consequens prioritate naturæ & causalitatis antecedunt. Decreto verò prædeterminanti utraq; conditio competit, cum enim efficiat liberam nostræ voluntatis determinationem, & efficaciter applicet voluntatem ad operandum, cum actibus ejus liberi habeat infallibilem & insolubilem nexum, eoq; prioritate naturæ antecedat; à qua prioritate, prædeterminans à Thomistis appellatur, id est causans liberam nostræ voluntatis determinationem.

§. IV.

Corollarium præcedentis doctrinæ.

EX dictis inferes, Deum certò cognoscere futura contingentia & libera, in causis secundis, aut in libero arbitrio creato, ut stant sub physica prædeterminatione, quã illud physicè moveret, & applicat ad suos actus liberos, infallibiliter simul & liberè eliciendos.

Hoc corollarium evidenter sequitur ex principiis jam statutis: Cum enim physica prædeterminatio sit vis quædam intentionalis, derivata à divino decreto, ejusque veluti causalitas, & instrumentum; est de se efficax, & habet connexionem infallibilem cum nostris actibus liberis, sicut & divinum decretum: quare si in illo tanquã in medio, Deus potest futura contingentia & libera, certò præscire, etiã in causis secundis, naturalibus, vel liberis, ut à Deo prædeterminatis, eodem modo poterit illa certò cognoscere.

Tom. I.

Dices D. Thomas hic art. 13. & pluribus aliis in locis, docet futura contingentia non posse certò cognosci in suis causis, ex quò infert, Deum ut certò illa cognoscat, ea debere cognoscere in seipsis, quatenus coexistunt æternitati: Ergo doctrina corollarii apertè contradicit S. Doctori.

Respondeo primò, duas distingui à S. Doctore futura cognoscendi rationes: unam singularem per existentiam futurorum in æternitate: alteram communem nobis cum Deo, nempe ex causarum dispositione; quã ratione Astrologus cognoscit ex inspektione cœli Eclipsim Solis, mutationem temporum, sicut Medicus morborum progressus. Hæc itaque ratio cognoscendi futura in causis, si spectetur ut est nobis cum Deo communis, non est infallibilis, nisi ut loquuntur Logici, *permissive*, quã divina est, & supponens divini decreti determinationem. Unde

Respondeo secundò, quòd quando D. Thomas negat futura contingentia posse certò cognosci in suis causis, loquitur de causis secundis, nudè sumptis, & indeterminatis ad agendum; non autem de illis, prout subsunt divinæ motioni, & prædeterminationi: nam quòd in talibus causis certò cognoscatur futura, expressè docet 7. contra Gent. cap. 67. ratione 3. & quæst. 12. de verit. art. 10. Itaq; in causis determinatis à causa prima, & in ipsa causa prima, immutabili modo determinata & determinante; futurorum contingentium & liberorum certa & infallibilis cognitio haberi potest, non autem in causis proximis indeterminatis, ut supra contra Molinam ostendimus.

§. V.

Solvitur argumentum ex autoritate D. Thomæ desumptum.

Objiciunt in primis Adversarii: Quotiescumque D. Thomas agit de scientia Dei respectu futurorum contingentium, recurrit ad illorum præsentiam in æternitate, ut demonstrat illa certò à Deo cognosci: sicut videri potest in 1. dist. 38. quæst. 1. art. 5. & aliis in locis infra referendis: Ergo non existimat Deum ea præscire in suo decreto efficaci, & absoluto. Consequentia probatur, si enim Deus ea cognosceret in suo decreto, superfluum esset & vanum recurrere ad illorum præsentiam in æternitate, ad reddendam rationem certitudinis divinæ præscientiæ; cum eã semotà, Deus in suo decreto eã certò præsciret: ut enim antea dicebamus, in causa infallibili & immutabili, potest certò, & infallibiliter cognosci effectus.

Confirmatur: D. Thomas loco jam citato, hoc statuit discrimen inter effectus necessarios, & contingentes, seu liberos, quod primi possunt certò cognosci in suis causis, non autè secundi: At hoc discrimen nullū esset, si præscientia Dei respectu futurorum sit innixa decreto, & in eo fundata: Ergo tali medio non innititur. Minor probatur: Vel enim D. Thomas separaret tale decretum à determinatione causarum secundarum, vel non? Si primum, sequeretur quòd effectus saltem naturales & necessarii, quales sunt illuminatio Solis, calfactio ignis &c. possent à Deo certò cognosci ut futuri, in causis secundis, independenter à decreto prædeterminante, quòd repugnat doctrinæ Thomistarum, qui prædeterminationem physicam, non solum in causis liberis, &

ris & contingentibus, sed etiam in naturalibus, A & necessariis, docent esse necessariam ad operandum. Secundum verò dici non potest, alioquin falsum esset quod ibidem docet S. Thomas, nempe futura contingentia non posse certò cognosci in suis causis: ut enim antea dicebamus, illa non minùs certò cognoscuntur in causis secundis, prout subsunt divino decreto, illas determinanti & applicanti ad agendum, quàm in ipsomet decreto prædeterminante.

166 Ad objectionem respondeo primò, negando Antecedens: falsum enim est, quod quando D. Thomas agit de scientia Dei respectu futurorù contingentium, semper recurrat ad præsentiam suæ aternitatis, & non faciat mentionem divini decreti. Ut enim constat ex pluribus testimoniis §. 2. relatis, S. Doctor, nec semel, nec obscure, medium illud expressit; præsertim libro 1. contra Gent. cap. 68. & libro 3. cap. 56. Imò & in ipso loco in argumento citato, scilicet in 1. sent. dist. 38. utrumque medium indicavit, præsentiam scilicet rerum in aternitate, & divinum decretum, ut supra annotavimus: dicit enim ibidem, *Deus non solum vidit ordinem sui ad rem, ex cuius potestate res erant futura, sed ipsum esse rei in-
tuebatur &c.*

167 Respondeo secundò, quod quamvis D. Thomas formaliter, & in terminis, tale medium non expressisset, illud tamen, per manifestam relationem deducitur tum ex illo principio, quod sæpè repetit & inculcat, tanquam præcipuù suæ doctrinæ fundamentum; nimirum Deum nihil cognoscere extra se, sed omnia intueri in seipso, & in sua essentia tanquam in causa: nam divina essentia non est causa rerum, nec illas repræsentat ut existentes, aut futuras, nisi ut modificata, & determinata, per liberum suæ voluntatis decretum. Tum ex alio quò asserit, scire divinum, respectu futurorum contingentium, subjacere libertati voluntatis: scientia enim quæ subjacet libertati voluntatis divinæ, subjacet divino decreto, illique ut medio innititur, ut supra dicebamus.

168 Respondeo tertio, quod quando D. Thomas, ut ostendat Deum certò cognoscere futura contingentia, recurrit ad præsentiam illorum in aternitate, non excludit divinum decretum, sed illud supponit, & virtualiter exprimit: deo enim futura contingentia sunt præsentia realiter in aternitate, quia ex efficaci decreto divinæ voluntatis, sunt futura in propria mensura, & in aliqua temporis differentia. Unde priùs prioritate à quo seu naturæ, cognoscuntur ut futura, ratione divini decreti, quò extrahuntur à statu mere possibilitatis, quàm ut præsentia in aternitate. Ratio autem cur D. Thomas sæpissimè ad talem præsentiam recurrat, duplex assignari potest. Prima est, quia intendit demonstrare quomodo Deus cognoscat futura contingentia, per scientiam non solum certam & infallibilem; sed etiam intuitivam, & visionis, ad quam (ut infra ostendemus) necessariò requiritur realis præsentia & existentia sui objecti, in ea saltem mensura, quæ talis cognitio mensuratur.

Secunda ratio est, quia S. Doctor intendit declarare, & exponere, quomodo scientia futurorum contingentium in Deo sit certa & infallibilis omnibus modis; nec habeat solum certitudinem, & infallibilitatem ex parte medii in quo fundatur, sed etiam ex parte objecti quod attingit, & contemplatur. Illud enim quando

cognoscitur ut præsens in aternitate, ratione talis præsentia (ut infra declarabimus) est aliquo modo magis certum, quàm prout cognoscitur ut futurum, & ut determinatum ad habendum aliquando existentiam in tempore, ratione divini decreti efficaci & infallibilis.

Ad confirmationem, concessâ Majori, neganda est Minor: ad cuius probationem, dicendum est, D. Thomam in eo loco, neque excludere divinum decretum, neque illud includere, sed ab illo abstrahere, non abstractione negativa, sed purè præcisivâ (ut supra art. 1. annotavimus) id est ad illud non attendere, sed ad solam determinationem causarum secundarum. Ibi enim solum intendit docere, quod quia effectus naturales & necessarii, quales sunt ortus Solis, eclipses, & huiusmodi, sunt necessarii, & ex natura rei determinati in suis causis, possunt in illis certò cognosci, saltem quantum ad rationem specificam, præcisendo etiam à divino decreto) effectus verò liberi, quia in suis causis sunt omnino indeterminati, non possunt in illis certò cognosci, etiam quantum ad speciem, independentes à decreto, quò causæ liberæ ad tales actus eliciendos efficaciter prædeterminantur. Quod ut fiat evidentius.

Observandum est, quod licet physica prædeterminatio sit necessaria in causis tam naturalibus, quàm liberis ad operandum, non tamen eodem modo: in causis enim naturalibus, requiritur solum, ut eas determinet ad rationem individualem suarum operationum; non tamen ad illarum rationem specificam, ad quam ex sua natura sunt determinatæ, ut Sol ad illuminationem, ignis ad calefactionem &c. In causis verò liberis, quantum ad utramque rationem requiritur, quia causæ liberæ, non solum sunt indifferentes, & indeterminatæ ad rationem individualem, sed etiam ad rationem specificam suarum operationum: à principio autem indifferenti, ut indifferens est, non exit determinatus actus, nisi ab aliquo determinetur ad illum: ut ex Commentatore 2. Phys. text. 48. sæpè probat, & docet S. Thomas. Dicimus ergo S. Doctorem, loco in confirmatione citato, solum intendere, hoc statuere discrimen inter causas naturales, & contingentes seu liberæ, quod in primis (abstrahendo etiam in divino decreto) possunt certò cognosci effectus naturales & necessarii, saltem quantum ad speciem: quia ad rationem specificam illorum, sunt ex se, & ex sua natura determinatæ. In secundis verò, secluso divino decreto, effectus contingentes & liberi, non possunt certò cognosci, etiam quantum ad speciem, quia illæ sunt omnino indifferentes, & indeterminatæ ad rationem specificam suarum operationum.

§. VI.

Solvuntur alia objectiones.

Obijcies secundò. In causa remota & universaliali, non potest certò & infallibiliter cognosci effectus, v.g. in motu Solis, non potest certò cognosci generatio plantæ: cum enim virtus cause remotæ & universalis, recipiatur in causa proxima & particulari, ab illa modificatur & determinatur, & interdum impeditur ne certò, & infallibiliter producat suum effectum; sicut virtus Solis modificatur in planta, & ex defectu virtutis generativæ illius, interdum impeditur ne flores vel fructus producat: undè cum divinum decre-